

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ
АНАГААХЫН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ҮНДЭСНИЙ ИХ СУРГУУЛЬ

Гар бичмэлийн эрхтэй©

АЛТАНСҮХИЙН СУВДАНЧИМЭГ

**ЭЦЭГ ЭХИЙН АМНЫ ХӨНДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН МЭДЛЭГ БА
ХҮҮХДИЙН ШҮД ЦООРОХ ӨВЧИН**

Е 09110101 Нүүр ам судлал

Анагаах Ухааны магистрын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл

Улаанбаатар хот

2016 он

МОНГОЛ УЛСЫН БОЛОВСРОЛ, СОЁЛ, ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ЯАМ
АНАГААХЫН ШИНЖЛЭХ УХААНЫ ҮНДЭСНИЙ ИХ СУРГУУЛЬ

АЛТАНСҮХИЙН СУВДАНЧИМЭГ

**ЭЦЭГ ЭХИЙН АМНЫ ХӨНДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН МЭДЛЭГ БА
ХҮҮХДИЙН ШҮД ЦООРОХ ӨВЧИН**

Эрдэм шинжилгээний ажлын удирдагч:

АУ - ны доктор, дэд профессор Б.Оюунцэцэг

Эрдэм шинжилгээний ажлын зөвлөх:

АУ - ны доктор Б.Цэлмэг

Эрдэм шинжилгээний ажлын шүүмжлэгч:

АУ - ны доктор, дэд профессор Ж.Үржинлхам

Улаанбаатар хот

2016 он

ЭЦЭГ ЭХИЙН АМНЫ ХӨНДИЙН ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН МЭДЛЭГ БА ХҮҮХДИЙН ШҮД ЦООРОХ ӨВЧИН

ТОВЧ АГУУЛГА

Түлхүүр үг: Сургуулийн өмнөх нас, хүүхэд, эцэг эх, амны хөндийн эрүүл мэндийн мэдлэг, дадал, шүд цоорох өвчин

Үндэслэл: Сургуулийн өмнөх насанд хүүхдийн бие махбод, оюун ухаан, мэдрэхүй, нийгэмших хөгжил эрчимтэй явагддаг төдийгүй сүүн шүдний зуулт хэлбэржин, байнгын шүдний шүдлэлтэнд бэлтгэх үе байдаг. Ийм учраас энэ насанд шүд амаа арчлах зөв дадал хэвшлийг эзэмшүүлснээр шүд цоорох өвчинд өртөх эрсдлийг бууруулж, түүний хүндрэлээс сэргийлэх боломжтой гэж үздэг. Тиймээс сургуулийн өмнөх насны хүүхдийн эцэг эх нь амны хөндийн эрүүл мэндийн мэдлэг, шүд амаа арчлах зөв дадлыг эзэмшсэнээр цаашид хүүхэддээ зааж хэвшүүлэн, шүд цоорох өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх төдийгүй хүүхдийн шүд эрүү нүүрний хөгжлийг зөв залах үндэс суурь болдог.

Зорилго: Сургуулийн өмнөх насны хүүхдийн эцэг эхийн амны хөндийн эрүүл мэндийн мэдлэг ба хүүхдийн шүд цоорох өвчний хамаарлыг судлахад бидний судалгааны ажлын зорилго оршино.

Судалгааны хэрэглэгдэхүүн ба арга зүй: Судалгаанд 3 - 5 насны 294 хүүхэд, тэдний эцэг эхийг хамруулав. Эцэг эхийн АХЭМ - ийн мэдлэг, шүд амаа арчлах дадлыг агшингийн судалгааны асуумжийн аргыг ашиглан үнэллээ. Судалгааны асуумж нь үндсэн хоёр хэсгээс бүрдэх ба эхний хэсэг нь хүүхэд, эцэг эхийн ерөнхий мэдээлэл болох нэр, нас, хүйс, эцэг эхийн боловсрол, өрхийн орлогын мэдээллийг агуулна. Үндсэн хэсэг нь АХЭМ - ийн мэдлэг үнэлсэн 10, дадал үнэлсэн 9, нийт 19 хаалттай асуултаас бүрдэх ба зөв хариултын тоогоор үнэлгээг өгсөн. Үүнд: зөв хариулт 7 - оос дээш бол “сайн”, 4 - 6 бол “дунд”, 3 - аас доош бол “муу” гэж үнэлсэн

Үр дүн:

1. Судалгаанд хамрагдсан эцэг эхийн АХЭМ - ийн мэдлэгийг судалж үзэхэд 37% нь “муу”, 52.7% нь “дунд”, 10.3% нь “сайн” байхад, харин шүд амаа арчлах дадал 35% - д муу, 60% нь дунд, 5% сайн байв. Энэхүү үр дүнгээс эцэг эхийн амны хөндийн эрүүл мэндийн мэдлэг, шүд амаа арчлах дадал хангалтгүй байгаа нь ажиглагдлаа.

2. Судалгаанд хамрагдсан хүүхдийн дунд ШЦӨ - ний тархалт 85%, эрчим 6.2 цла/ш байгааг ДЭМБ - аас гаргасан шалгуураар үнэлэхэд “ӨНДӨР” түвшинд байна.
3. Эцэг эхийн амны хөндийн эрүүл мэндийн мэдлэгээс хүүхдийн шүд цоорох өвчин хамаарч байгаа нь статистик ач холбогдол бүхий байлаа

Дүгнэлт: Сургуулийн өмнөх насны хүүхдийн эцэг эхийн амны хөндийн эрүүл мэндийн мэдлэг, шүд амаа арчлах дадал нь хүүхдийн шүд цоорох өвчинтэй хамааралтай байв.

The relationship between the dental caries status of preschool children and their parents' oral health knowledge

Abstract

Key words: preschool children, parents, oral health knowledge, practice, dental caries

Introduction: Young children's oral health maintenance and outcomes are influenced by their parents' knowledge and beliefs, which affect oral hygiene and healthy eating habits. Parents' knowledge and positive attitude toward good dental care are very important in the prevention of dental caries and few oral diseases. It has been found that the more positive is the parents' attitudes toward dentistry, the better will be the dental health of their children. Oral health of preschool children determines the oral health status of the future generation and its dependent knowledge toward primary dentition among the parents of the preschool children.

Purpose: Aim of our study had been to determine relationship between children's dental caries and their parents' oral health knowledge.

Materials and methods: Cross sectional questionnaire study was conducted among 3 between 5 years old 294 preschool children and their parents. The questionnaire survey was interviewed by a single investigator. A questionnaire of study had been consisted two parts. The first part consisted of general information such as the name, age, gender of the child, parents' education, occupation and family income. The main part was the questionnaire, which was consisted of total 19 closed questions that related to evaluate oral health knowledge and practice. The correct answer was evaluated by scoring system. Included: the correct answer is more than >7 "good", 4 - 6 "medium", and <3 were "bad".

Result:

1. Based on the scoring criteria as described earlier, 37% bad knowledge and 35% were bad habit. Around 52.7% medium knowledge and around 60% were bad practice. In this study very few participants were in the good category.
2. The caries prevalence of the preschool children was 85%, and the mean dmft (decayed, missing, filled tooth) were 6.2 ± 0.2 . The dental caries prevalence and mean dmft score among preschool children of Ulaanbaatar city were "VERY HIGH" stage which is determined by criteria World Health Organization.

3. Dental caries in children depends on their parents' oral health knowledge and practice. It was statistical significant.

Conclusions: Our study suggests that preschool children dental caries has significant correlation with their parents' oral health knowledge and practice.

ГАРЧИГ

ГАРЧИГ	8
ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ЖАГСААЛТ	10
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ	11
ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ	12
УДИРТГАЛ.....	13
Судалгааны ажлын үндэслэл	13
Судалгааны ажлын зорилго.....	14
Судалгааны ажлын зорилт	14
Судалгааны ажлын шинэлэг тал	14
Судалгааны ажлын практик ач холбогдол	14
Хамгаалахаар дэвшүүлж буй асуудал	14
Судалгааны үр дүнг хэлэлцүүлсэн байдал.....	15
Судалгааны ажлын хүрээнд хэлэлцүүлсэн илтгэл.....	15
Судалгааны үр дүнг хэвлэлд нийтлүүлсэн байдал	16
Судалгааны ёс зүй	16
Судалгааны ажлын бүтэц	16
НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ХЭВЛЭЛИЙН ТОЙМ.....	17
1.1 Эцэг эхийн АХЭМ - ийн мэдлэг, дадал.....	17
1.2 Шүд цоорох өвчний тархалт эрчим	17
1.3 Шүд цоорох өвчин	18
1.3.1 ШЦӨ - ний шалтгаан	18
1.3.2 Шүд цоорох өвчин үүсэхэд шүд ба амны орчин - шүлсний нөлөө	19
1.3.3 Шүд цоорох өвчин үүсэхэд хоол хүнсний нөлөө.....	21
1.3.4 Цоорол үүсгэгч нян.....	22
1.3.5 ШЦӨ үүсэхэд өнгөрийн нөлөө	22
1.4 Сургуулийн өмнөх насны хүүхдийн өсөлт хөгжлийн онцлог	23
ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ХЭРЭГЛЭГДЭХҮҮН БА АРГА ЗҮЙ	26
2.1 Судалгааны загвар.....	26
2.2. Судалгааны хамрах хүрээ	26
2.3. Судалгааны түүвэр.....	26
2.4. Судалгааны хэрэглэгдэхүүн	27
2.5. Мэдээ материал цуглуулах арга.....	27
2.5.1. Эцэг эхээс асуумж авах	28

2.5.2. Асуумж судалгаа	28
2.5.3. Эмнэлзүйн үзлэг.....	29
2.5.4. Амны хөндийн эрүүл ахуйн төлвийг тодорхойлох	30
2.5.5. Мэдээллийн менежмент	31
2.5.6. Үр дүнгийн боловсруулалт.....	31
ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ҮР ДҮН	32
3.1 Судалгаанд хамрагдсан эцэг эхийн АХЭМ - ийн мэдлэг, шүд амаа арчлах дадлыг үнэлсэн дүн	32
3.2. Судалгаанд хамрагдсан хүүхдийн шүд цоорох өвчний тархалт, эрчмийг тодорхойлсон дүн.....	38
3.3 Судалгаанд хамрагдсан хүүхдийн өнгөрийг үнэлсэн дүн.....	42
3.4 Эцэг эхийн АХЭМ - ийн мэдлэг, дадал ба хүүхдийн ШЦӨ - ний хамаарал	43
ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮНГИЙН ХЭЛЦЭМЖ	45
СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ДҮГНЭЛТ	50
ПРАКТИК ЗӨВЛӨМЖ	51
НОМ ЗҮЙ	

НОМ 3ҮЙ

1. Морита А, Мизухо Н, Рюүжи С, Юүзо Т, Яасую Т. *Хүүхдийн Нүүр Ам судлал*. Улаанбаатар: Эрхэс; 2007.
2. Hong-Ying W, Petersen PE, Jin-You B, Bo-Xue Z. The second national survey of oral health status of children and adults in China. *International dental journal*. 2002;52(4):283-290.
3. IADR. Монгол хүний амны хөндийн төлөв байдлыг судалсан үндэсний судалгааны дүн 2013:32.
4. Malaysia OHDMoH. *Guidelines on Oral Health Care for Pre-School Children*. Malaysia; 2003.
5. Blinkhorn A, Wainwright-Stringer Y, Holloway P. Dental health knowledge and attitudes of regularly attending mothers of high-risk, pre-school children. *International dental journal*. 2001;51(6):435-438.
6. Zhu L, Petersen PE, Wang HY, Bian JY, Zhang BX. Oral health knowledge, attitudes and behaviour of adults in China. *International dental journal*. 2005;55(4):231-241.
7. Leghari MA. Association Of Dental Caries And Parents Knowledge Of Oral Health, A Cross-sectional Survey Of Schools Of Karachi, Pakistan. *JPDA*. 2014;23(01):19.
8. Jain R, Oswal KC, Chitguppi R. Knowledge, attitude and practices of mothers toward their children's oral health: A questionnaire survey among subpopulation in Mumbai (India). *Journal of Dental Research and Scientific Development*. 2014;1(2):40-45.
9. Dixit LP, Shakya A, Shrestha M, Shrestha A. Dental caries prevalence, oral health knowledge and practice among indigenous Chepang school children of Nepal. *BMC Oral Health*. 2013;13(1):20.
10. Folayan MO, Kolawole KA, Oyedele T, et al. Association between knowledge of caries preventive practices, preventive oral health habits of parents and children and caries experience in children resident in sub-urban Nigeria. *BMC oral health*. 2014;14(1):1.
11. Koroluk L, Hoover J, Komiyama K. The sensitivity and specificity of a colorimetric microbiological caries activity test (Cariostat) in preschool children. *Pediatric dentistry*. 1994;16:276-276.
12. Schroth RJ, Smith PJ, Whalen JC, Lekic C, Moffatt M. Prevalence of caries among preschool-aged children in a northern Manitoba community. *J Can Dent Assoc*. 2005;71(1):27.
13. Namal N, Yuceokur A, Can G. Significant caries index values and related factors in 5-6-year-old children in Istanbul, Turkey. 2009.
14. El-Nadeef M, Hassab H, Al-Hosani E. National survey of the oral health of 5-year-old children in the United Arab Emirates/Enquête nationale sur la santé bucco-dentaire des enfants de cinq ans aux Émirats arabes unis. *Eastern Mediterranean Health Journal*. 2010;16(1):51.
15. Норовпил Ц, Байгалмаа Б. *Шүдний өвчин*. 2 ед: мэнхийн үсэг групп; 2009.
16. Oyunbat B. Oaler Gesuhdnietszustend bei mongolischen kindern und empfehlungen zur optimierung des zahnarztlichen Betzeungs systems. *Dissertation Diss. Erfurt*. 1993.
17. Мөнгөнцэцэг Л. *Шүд цоорох өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх, эмчилэхэд ургамалын гаралтай зарим бэлдмэлийг хэрэглэх асуудал* Улаанбаатар Эрүүл Мэндийн Шинжлэх Ухааны Их Сургууль; 1993.
18. Oyuntsetseg B. *Caries prediction using salivary buffer capacity test and caries activity test in Mongolian preschool children* 2005.

19. Jigjid B, Ueno M, Shinada K, Kawaguchi Y. Early childhood caries and related risk factors in Mongolian children. *Community dental health*. 2009;26(2):121.
20. Дэлгэрцэцэг Ж, Мөнх-Од Ш, Оюунцэцэг Б. Улаанбаатар хотын цэцэрлэгийн насны хүүхдийн шүд цоорох өвчний байдал ба өсөлтийн зарим үзүүлэлт *Innovation*. 2014;8(2):24-26.
21. Al-Omiri MK, Al-Wahadni AM, Saeed KN. Oral health attitudes, knowledge, and behavior among school children in North Jordan. *Journal of dental education*. 2006;70(2):179-187.
22. Ashkanani F, Al-Sane M. Knowledge, attitudes and practices of caregivers in relation to oral health of preschool children. *Medical Principles and Practice*. 2013;22(2):167-172.
23. Gaikwad R, Dupare R. Oral health related knowledge, attitude and practices among nursing students in Bangalore, India. *Nursing and Midwifery Research*. 2015;11(2):87.
24. Leghari MA. ASSOCIATION OF DENTAL CARIES AND PARENTS KNOWLEDGE OF ORAL HEALTH, A CROSS-SECTIONAL SURVEY OF PRIVATE SCHOOLS. *JPDA*. 2014;23(01).
25. Mani SA, John J, Ismail NM, Ping WY. *Early Childhood Caries: Parent's Knowledge, Attitude and Practice Towards Its Prevention in Malaysia*. Citeseer; 2012.
26. Moulana SA, Yashoda R, Puranik MP, SHiremath S, Rahul GN. Knowledge, attitude and practices towards primary dentition among the mothers of 3-5 year old pre-school children in Bangalore city. *Journal of Indian Association of Public Health Dentistry*. 2012;10(19):83.
27. Christensen CC, Holm M. *Parent's knowledge of their children's oral status*. norway: Det helsevitenskapelige fakultet, universitetet i Tromsø; 2013.
28. Brown A. Caries prevalence and treatment needs of healthy and medically compromised children at a tertiary care institution in Saudi Arabia. 2009.
29. Organization WH. *Oral health surveys: basic methods*. World Health Organization; 1987.
30. Oyuntsetseg B, Okazaki Y, Shimono T. The relationship between the salivary buffer capacity test (CAT21 Buf Test) results and caries status in Mongolian preschool children. *Pediatric Dental Journal*. 2005;15(1):115-119.
31. Soames JV, Southam JC. *Oral Pathology* second ed: Oxford University Press 1993.
32. Болормаа И, Нарантуяа Л. Ундны усны фторын агууламж, шүдний зарим өвчлөлд нөлөөлөх нь. *Монголын анагаах ухаан*. 2000;3(112):10-14.
33. Tanzer JM. Dental caries is a transmissible infectious disease: the Keyes and Fitzgerald revolution. *Journal of Dental Research*. 1995;74:1536-1536.
34. Hunter PB. Risk factors in dental caries. *International dental journal*. 1988;38(4):211-217.
35. Соёлмаа М. Шүдний цоорол үүсгэгч бактерийн цонх үеийг халдварын цонх үеийг 6 - 30 сартай хүүхдэд тогтоох нь Улаанбаатар Эрүүл Мэндийн Шинжлэх Ухааны Их Сургууль; 2008.
36. Stephan RM. Intra-oral hydrogen-ion concentrations associated with dental caries activity. *Journal of Dental Research*. 1944;23:257-266.
37. Лхагвасүрэн Ц, Отгон Г. *Эрүү нүүрний физиологи* Армон 2004.
38. Touger-Decker R, Van Loveren C. Sugars and dental caries. *The American journal of clinical nutrition*. 2003;78(4):881S-892S.
39. Gibson S, Williams S. Dental caries in pre-school children: associations with social class, toothbrushing habit and consumption of sugars and sugar-containing foods. *Caries research*. 1999;33(2):101-113.

40. Ooshima T, Yoshida T, Hamada S. Detection of Caries-Inducing Microorganisms in Hyposalivated Rats without Infection of Mutans Streptococci. *Microbiology and immunology*. 1994;38(1):39-45.
41. Thibodeau EA, O'Sullivan DM, Tinanoff N. Mutans streptococci and caries prevalence in preschool children. *Community dentistry and oral epidemiology*. 1993;21(5):288-291.
42. Koga-Ito CY, Martins CAdP, Balducci I, Jorge AOC. Correlation among mutans streptococci counts, dental caries, and IgA to Streptococcus mutans in saliva. *Brazilian oral research*. 2004;18(4):350-355.
43. Liu M, Zhu L, Zhang B, Petersen PE. Changing use and knowledge of fluoride toothpaste by schoolchildren, parents and schoolteachers in Beijing, China. *International dental journal*. 2007;57(3):187-194.
44. Болормаа С, Оюунцэцэг Б. Цэцэрлэгийн насны хүүхдийн амны хөндийн эрүүл мэндийн мэдлэг, түүнийг дээшлүүлэх асуудал. Улаанбаатар АУ-ны магистрийн зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл Эрүүл Мэндийн Шинжлэх Ухааны Их Сургууль; 2010.
45. Өнөрбилэг Б. Монголчуудын шүд амны хөндийн эрүүл мэндийн боловсрол олгож байсан уламжлалт аргууд Нүүр ам судлал 2007.